
ANKETA

ANKETA

9.4.2009, rubrika: příloha Osobnost 89-09 strana: 2

1) KDO JE PODLE VAŠEHO NÁZORU NEJVÝZNAMNĚJŠÍ OSOBNOSTÍ ČESKÉ VĚDY POSLEDNÍCH DVOU DESETILETÍ?

2) KTERÝ ČESKÝ VYNÁLEZ V UPLYNULÝCH DVACETI LETECH NEJVÍCE OVLIVNIL VÝVOJ SVĚTOVÉ VĚDY A PŘÍSPĚL K POKROKU LIDSTVA?

Ing. JANA BLUDSKÁ, CSc., ŘEDITELKA ÚSTAVU ANORGANICKÉ CHEMIE AKADEMIE VĚD ČR

1) Prof. Holý z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR

2) Jeho antivirotika RNDr. VÁCLAV CÍLEK, CSc., ŘEDITEL GEOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR A POPULARIZÁTOR VĚDY

1) V této době jsou sice důležití lidé, ale také instituce nebo sítě vzdělanců. Sdělovací prostředky mají rády odpovědi po něčem největším nebo nejdůležitějším, ale to je pohled sportovního zpravodaje. Důležité je, aby tu věda byla a aby spíš kolektivně krůček po krůčku než velkým skokem vpřed povznášela a kultivovala celkové prostředí země.

2) Vůbec si nemyslím, že by česká věda musela nutně přispívat k pokroku lidstva, a pokud tak činí, mohla by vzhledem k pokročilému stavu světa být pohnána před soud. Rovněž ptát se po vynálezu a myslet, že to je ta správná věda, je docela arogantní třeba vzhledem k české literatuře. Když se na věc podíváme historicky, dějiny lidstva nejmíc formovala matematika, filozofie a teologie, tedy nepraktické obory bez vlastních patentů.

prof. RNDr. PAVEL DRÁBEK, DrSc., VEDOUCÍ KATEDRY MATEMATIKY FAKULTY APLIKOVANÝCH VĚD ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY V PLZNI

1) Za nejvýznamnější osobnost za posledních dvacet let považuji pana profesora A. Holého.

2) K pokroku lidstva v tomto období podle mne nejvýznamněji přispěly antivirové preparáty vyvinuté Holým a jeho týmem. Práce na nich ovšem byly založeny mnohem dříve, někdy v 70. a 80. letech minulého století. Sám pan profesor se nikdy netajil tím, že u mnohých svých objevů neměl na počátku ani tušení, k čemu přesně nakonec budou dobré. Proto je vědecká práce tak dobrodružná a její kvantifikované hodnocení bude vždy deformované a nepřesné.

prof. RNDr. BOHUSLAV GAŠ, CSc., DĚKAN PŘÍRODOVĚDECKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE

1) Prof. Antonín Holý, který je jedním z nejvíce citovaných vědců v Česku.

2) Holého účinná antivirotika proti AIDS a hepatitidě B, která se komerčně vyrábějí v lékové formě.

RNDr. JIŘÍ GRYGAR, CSc., ASTROFYZIK A POPULARIZÁTOR VĚDY

1) Za největší osobnost české vědy považuji prof. RNDr. Rudolfa Zahradníka, DrSc., Dr. h.c.

mult., který patří k zakladatelům české kvantové chemie, vychoval znamenité žáky a zasloužil se o transformaci české vědy po převratu v roce 1989 jednak ve funkci prvního předsedy AV ČR, jednak jako hlavní iniciátor vzniku Učené společnosti ČR. Pokud jde o vynálezce, volil bych již zesnulého (†1998) prof. Ing. dr. techn. Ottu Wichterleho, DrSc., Dr. h.c. mult., díky vynálezům silonu a kontaktních čoček a přispěním k transformaci české vědy. Z osobností, které v posledních dvaceti letech dosáhly nejvýznamnějších výsledků, bych uvedl prof. RNDr. Blanku Řihovou, DrSc., která se zabývá mikrobiologií a imunologií.

2) Zde se necítím kompetentní, protože to je otázka aplikovaného výzkumu a v tom nejsem doma.

prof. RNDr. VÁCLAV HAMPL, DrSc., FYZIOLOG, REKTOR UK

1) To mi dáváte úkol těžší, než má výbor pro udělování Nobelových cen. Těch je uděleno několik každý rok, ne jedna jediná za dvacet let. Musím-li se rozhodnout pro jedinou osobnost, hlasoval bych pro prof. Antonína Holého. Je to člověk s obrovskou invencí, ale i neskutečnou pracovitostí a sympatickou skromností.

Bude mi ovšem líto pominout mnoho dalších osobností, třeba prof. Miroslava Věrného, jehož egyptologická škola dlouhodobě patří mezi světové lídry tohoto oboru – pravda, ne tak praktického jako léky proti AIDS.

2) K vynálezům v technických oborech se nemůžu vyjádřit, protože o nich mnoho nevím. V oborech, které znám, bych hlasoval pro antivirotika prof. Holého.

doc. RNDr. PETR HEINZEL, DrSc., ŘEDITEL ASTRONOMICKÉHO ÚSTAVU AV ČR 1+2) Na vaše otázky není snadné odpovědět. Rada vědců dosáhla za minulé období významných výsledků a byli za to oceněni např.

státním vyznamenáním, cenou Česká hlava apod. Kdybych měl jmenovat z mého oboru, uvedl bych prof. Jiřího Bičáka, DrSc., z Univerzity Karlovy, který v Čechách vybudoval významnou školu relativistické astrofyziky a sám přispěl mnoha významnými pracemi k poznání exotických objektů ve vesmíru, jako jsou třeba černé díry. prof. RNDr. ZDENĚK HERMAN, DrSc., ÚSTAV FYZIKÁLNÍ CHEMIE J. HEYROVSKÉHO AV ČR

1) Za nejvýznamnější osobnost posledních dvou desetiletí považuji prof. Antonína Holého pro jeho práce v oblasti chemie nukleových kyselin a jejich využití v přípravě řady antivirových preparátů.

2) Na tuto otázku není lehké odpovědět. Podle mého názoru vývoj světové vědy ovlivňují spíše objevy a vědecká díla než vynálezy, a pak i období dvaceti let bývá – až na výjimky – příliš krátké na zařazení díla do tak vysokých obecných kategorií, jež specifikuje vaše otázka. Znáám několik českých vědců, kteří podstatně ovlivňují rozvoj svého oboru a jejichž přínos je v celém světě oceňován. Možná sem lze zařadit právě dílo prof. Antonína Holého, až se ukáže rozsah využití jeho preparátů v medicíně, mohou sem patřit práce prof. Oldřicha Jirsáka a jeho spolupracovníků z Technické univerzity v Liberci o nanovlákních a jejich mnoha aplikacích nebo jedinečné historické práce prof. Františka Šmahela o husitské revoluci.

prof. Ing. PAVEL HOBZA, DrSc., FRSC, ÚSTAV ORGANICKÉ CHEMIE A BIOCHEMIE AV ČR 1) Antonín Holý.

2) Antivirotika Antonína Holého. RNDr. JIŘÍ HOŘEJŠÍ, DrSc., ÚSTAV ČÁSTICOVÉ A JADERNÉ FYZIKY MATEMATICKO-FYZIKÁLNÍ FAKULTY UK 1) Na první otázku neznám seriózní odpověď, je skoro nemožné ji najít. Nejspíše se nabízejí jména vědců, kteří byli někdy alespoň nominováni na Nobelovu cenu. Jedním z nich je Josef Michl, chemik českého původu dlouhodobě působící v USA, který také získal ocenění Česká hlava. Skutečný význam jeho prací z posledních dvaceti let ale ukáže teprve čas.

2) Pokud jde o přínos pokroku lidstva, zde bych celkem bez váhání označil Antonína Holého a důležité léky (Hepsera, Viread a Vistide) založené na látkách, které objevil v 60. letech.

V odpovědi na první otázku jsem ho neuvedl, protože jeho nejvýznamnější vědecké práce zřejmě patří do 60. a 70. let. Ty hlavní praktické aplikace ale přišly během posledních dvaceti let.

prof. RNDr. VÁCLAV HOŘEJŠÍ, CSc., ŘEDITEL ÚSTAVU MOLEKULÁRNÍ GENETIKY 1) Prof. Jiří Bartek.

2) Virostatika z laboratoře prof. A. Holého (ÚOCHB AV ČR).

prof. MUDr. CYRIL HÖSCHL, DrSc., FRCPsych., PSYCHIATR A POPULARIZÁTOR VĚDY

1) Na to se skoro nedá odpovědět: jeden je výrazným školitelem dalších vědeckých adeptů, jiný má největší impakt faktor a SCI, další má obrovský rozhled. K tomu si ještě připočítejte osobnostní rozmanitost a charisma a nedoberete se žádného pořadníku. Jedním z největších žijících českých učenců je nepochybně Zdeněk Neubauer. Za výraznou myslitelskou osobnost považuji také matematika a filozofa Jiřího Fialu. Ale každý výčet je hrubě nespravedlivý.

2) Virostatika Antonína Holého. prof. RNDr. ZDENĚK HRADIL, CSc., FYZIK Z PŘÍRODOVĚDECKÉ FAKULTY UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

1) Ve vědě se jen velmi, velmi vzácně vyskytují kategorická tvrzení, a pokud ano, tak je to téměř vždy negativní tvrzení o tom, že něco nejde (tzv. no-go theorem). Z tohoto pohledu je nemožné určit jednu jedinou nejvýznamnější osobnost v širokém spektru vědeckých disciplín, navíc v relativně úzkém časovém rozpětí dvaceti let ... Pokud mám vycházet z vlastní zkušenosti, určitě za jednu z takových osobností považuji profesora Jana Peřinu, který se významně zasloužil o rozvoj moderní optiky.

2) Pro základní výzkum je dvacet let příliš málo na to, aby se v širokém kontextu dalo posoudit, co je k čemu dobré. Věřím, že mnohé objevy z přelomu 20. a 21. století v budoucnosti teprve uznání dojdou. Již teď je jisté, že mezi ně bude patřit objev virostatik z laboratoří profesora Antonína Holého. prof. RNDr. HELENA ILLNEROVÁ, DrSc., BIOLOŽKA, V LETECH 2001–2005 PŘEDSEDKYNĚ AV ČR

1+2) Za nejvýznamnějšího vědce považuji prof. RNDr. Antonína Holého, DrSc., Dr.h.c. Podařilo se mu po dlouholeté práci v základním výzkumu připravit a s lovaňskými kolegy otestovat vysoce účinná virostatika. Jeho lék Viread je v současnosti nejúčinnější lék proti AIDS. Profesor Holý je autorem i vysoce účinných léků proti hepatitidě B, pásovému oparu aj.

prof. MUDr. PAVEL KLENER, DrSc., ONKOLOG A HEMATOLOG

1+2) Za nejvýznamnější osobnost považuji prof. Holého a jeho objevení léčiv proti AIDS a maligním lymfomům.

prof. Ing. PETR KONVALINKA, CSc., VEDOUCÍ EXPERIMENTÁLNÍHO CENTRA FAKULTY STAVEBNÍ ČVUT V PRAZE

1) Bezesporu nejvýznamnějším vědcem uplynulých dvaceti let je prof. Antonín Holý, z ÚOCHB AV ČR.

2) Lék pro léčení AIDS (Tenofovir), který v různém provedení používá téměř 60 % HIV pozitivních po celém světě.

prof. MUDr. JOSEF KOUTECKÝ, DrSc., CHIRURG A ONKOLOG 1) Necítím se být oprávněný posuzovat, srovnávat a hodnotit osobnosti české vědy při tak velkém počtu vědních oborů, které se navzájem zásadně liší. Stávají se tak pro mne nesrovnatelné. Přesto se pokusím: mezi nejvýznamnější osobnosti české vědy posledních dvou desetiletí patří po mém soudu profesor Antonín Holý s objevy účinných protivirotických látek.

2) Nejsem přítelem předpony „nej“ všude, kde schází možnost výsledky vážít, měřit či jinak objektivizovat. Je nasnadě, že tak lze mnohým ublížit. Mezi vynálezy, které svým mnohostranným uplatněním ovlivnily vývoj světové vědy a přispěly k pokroku lidstva, však patří jistě technika spřádání nanovláken, vyvinutá týmem pracovníků Vysoké školy textilní v Liberci. prof. Ing. OTOMAR LINHART, DrSc., ŘEDITEL VÚ RYBÁŘSKÉHO A HYDROBIOLOGICKÉHO JIHOČESKÉ UNIVERZITY V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

1+2) Za největší českou vědeckou osobnost posledního období se sérií objevů a patentů považuji pana Antonína Holého z AV ČR s jeho lékem proti žloutence typu B. Tímto typem hepatitidy celosvětově trpí 300 miliónů pacientů, z nichž milión tuto nákazu každoročně nepřežije. Z českých vědců působících v zahraničí mne asi nejvíce zaujal pan Jiří Bartek, který

působí v Dánsku. V roce 2005 publikoval v Nature princip, jak buňky prolomí vlastní ochrannou bariéru a začnou se o překot nekontrolovaně „rakovinově“ dělit.

prof. RNDr. VÁCLAV PAČES, DrSc., MIKROBIOLOG A POPULARIZÁTOR VĚDY, PŘEDSEDA AV ČR

1) Antonín Holý z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR.

2) Virostatika Antonína Holého. prof. RNDr. JAN PALOUSH, DrSc., ASTROFYZIK, UK A AV ČR

1) Má odpověď bude jistě ovlivněna svým oborem, tj.

astrofyzikou. Zde by připadal v úvahu Ivan Hubený, který ovšem již řadu let žije v USA. Co se týče fyziky obecně, pak by to byl patrně Petr Hořava, který se zabývá teorií strun. Ovšem také žije v USA.

2) U vynálezů je podstatné jejich konečné použití, takže prof. Holý a jeho léky proti rakovině.

prof. RNDr. IVAN RAŠKA, DrSc., PŘEDNOSTA ÚSTAVU BUNĚČNÉ BIOLOGIE A PATOLOGIE 1. LÉKAŘSKÉ FAKULTY UK

1) Za skutečně extraligové vědce ve světovém měřítku považuji pana prof. Antonína Holého a prof. Jiřího Bartka z Ústavu molekulární genetiky AV ČR.

2) Profesora RNDr. Antonína Holého, DrSc. lék proti AIDS a dalším onemocněním a Bartkovy objevy mechanismů regulujících buněčný cyklus, opravy DNA a vznik nádorů.

doc. JAN ŘÍDKÝ, CSC., ŘEDITEL FYZIKÁLNÍHO ÚSTAVU AV ČR 1) Prof. Holý.

2) Objevy virostatik prof. Antonína Holého.

prof. RNDr. BLANKA ŘÍHOVÁ, DrSc., ZÁSTUPKYNĚ ŘEDITELE MIKROBIOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR

1) Profesor Holý z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR.

2) Holého vynález antivirotik.

Tyto léky ničí viry vykazují velmi dobrou aktivitu proti HIV.

prof. RNDr. ZDENĚK SAMEC, DrSc., ŘEDITEL ÚSTAVU FYZIKÁLNÍ CHEMIE J. HEYROVSKÉHO AV ČR 1) Prof. RNDr. Antonín Holý, DrSc. 2) Jeho objev řady antivirotik. prof. MUDr. KAREL SMETANA, DrSc., HISTOLOG, 1. LÉKAŘSKÁ FAKULTA UK

1) Odpověď je složitá. Významných osobností je velmi mnoho a nerad bych někoho poškodil. Profesor Jiří Bartek v současnosti působící v Kodani významně přispěl k poznání regulace buněčného cyklu u normálních a nádorových buněk. Na výsledcích jeho práce bude připravena nová terapie nádorů „na míru“.

2) Záleží na optice, jíž se na tuto oblast díváme. Podobný průlomový vynález jako Wichterleho kontaktní gelové čočky bychom obtížně hledali.

Vyzdvihnul bych však virostatika nové generace prof. Holého, technologii na polymer navázaných cílených léčiv (profesoři Ulbrich a Říhová) a technologii velkoobjemové přípravy nanovláken (Nanospider) na základě výzkumu prof. Jirsáka. RNDr. ALEŠ STUHLÍK, PhD., FYZIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR 1) prof. RNDr. Antonín Holý, DrSc., který vyvinul řadu antivirových léků, např. proti hepatitidě či HIV/ AIDS, oparu a jiným onemocněním, a MUDr. Jan Bureš, DrSc., který je v zahraničí i doma vysoce uznávaným vědcem v oblasti neurobiologie a neurověd a za uplynulých 50 let přispěl k výzkumu mozku a chování mnoha důležitými objevy, za něž byl přijat do prestižní americké National Academy of Sciences (coby jediný Čech trvale žijící v naší zemi).

2) Patrně právě léky vyvinuté prof. Holým, které výrazně zlepšily možnosti léčby řady komplikovaných virových onemocnění a tím zlepšily životy řady lidí.

Ing. PETER ŠEBO, CSC., ŘEDITEL BIOTECHNOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR 1) Prof. MUDr. Jiří Forejt z ÚMG AV ČR, který po 35 letech od primárního objevu v letošním roce se svým týmem odhalil molekulární podstatu mechanismu, jenž řídí vznik nových biologických druhů. Tím přinesl zásadní poznání podporující Darwinovu evoluční teorii a osvětlující její mechanismus.

2) Výsledky práce prof. Holého z ÚOCHB AV ČR, který přišel na to, jak upravit chemickou strukturu nukleosidu tak, aby byl použitelný jako virostatikum (něco jako antibiotikum, ale blokující množení viru, nikoli bakterií). Látky, které potí prof. Holý syntetizoval, jsou dnes základem již čtyř léků prodávaných na trhu po celém světě, a to v objemech miliard dolarů ročně. Zachraňují nebo aspoň významně prodlužují život několika miliónům lidí infikovaných virem HIV a hepatitidou B. Není mi známo, že by na planetě Zemi žil jiný chemik, který by připravil čtyři prodávané, takhle významné léky. prof. MUDr. JAN ŠKRHA, DrSc., MBA, ENDOKRINOLOG, III. INTERNÍ KLINIKA 1. LÉKAŘSKÉ FAKULTY UK A VŠEOBECNÉ FAKULTNÍ NEMOCNICE

1) Za nejvýznamnější osobnost české vědy posledních dvou desetiletí považuji prof. Holého.

2) K vynálezům ovlivňujícím vývoj světové vědy jistě patří i jeho výzkum antivirotik včetně antiHIV.

prof. Ing. MIROSLAV ŠTASTNÝ, DrSc., STROJNÍ INŽENÝR, KATEDRA MECHANIKY FAKULTY APLIKOVANÝCH VĚD ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY V PLZNI

1) Za nejvýznačnější osobnost považuji prof. Holého, DrSc.

2) Nejvýznamnějším vynálezem je asi tkaní nanovláken podle prof. Oldřicha Jirsáka, CSC.

prof. RNDr. FRANTIŠEK TUREČEK, Ph. D., CHEMIK, UNIVERSITY OF WASHINGTON, USA

1) Mám za to, že nejvýznamnější osobností je Rudolf Zahradník, byť už není vědecky činný.

2) Ač většina vynálezů v principu přispívá k pokroku lidstva, nejsem si vědom žádného českého vynálezu v posledních dvaceti letech, který by „ovlivnil vývoj světové vědy a přispěl k pokroku lidstva“.

prof. RNDr. JAROSLAV VLČEK, CSC., KATEDRA FYZIKY FAKULTY APLIKOVANÝCH VĚD ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY V PLZNI

1+2) Za nejvýznamnější osobnost české vědy posledních dvou desetiletí považuji chemika Holého. Jeho výzkum, který vedl k přípravě léku proti AIDS a hepatitidě B, považuji za největší příspěvek naší vědy k pokroku lidstva.

e

O autorovij OSOBNOST XX – Věda Příloha časopisu Reflex Připravila: Kateřina Kadlecová Grafická úprava: Tomáš Nosek Foto na obálce: Stanislav Krupař Fotomontáž obálky: Jan Ignác Říha